

24.3.2009

Hajautetut ja tutkimusnäytteet

Kun teette potilaalle laboratoriotutkimuspyyntöjä ja ohjaatte potilaan käymään näytteenotossa hänen omassa ISLABin ulkopuolisessa terveyskeskuksessa tai sairaalalaboratoriossa, pyydämme teitä huomioimaan seuraavia seikkoja.

- ISLABin laboratoriot ja näytteenottopisteet löytyvät internet-sivuiltamme (www.islab.fi -> Näytteenottopisteet).
- Potilaalle annetaan tai hänelle lähetetään Ohje ISLABin ulkopuolella tapahtuvasta näytteenotosta –lomake (Liite 1), näytetarrat tai työkortit tai tarvittaessa erillinen tiettyä potilasryhmää koskeva osaston oma ohjeistus (esim. verensiirtoserologiset tutkimukset) sekä potilasohje laboratoriotutkimuksiin valmistautumisesta (Liite 2).
- Potilas voi mennä näytteenottoon ISLABiin kuulumattomaan laboratorioon ainoastaan maanantain ja torstain välisenä aikana.
- Huonosti säilyvät näytteet tulisi ottaa ISLABin aluelaboratorioiden näytteenotossa. Ohje ISLABin ulkopuolella tapahtuvasta näytteenotosta –lomakkeella on lueteltu nämä tutkimukset.
- Huomioi nämä verikaasututkimuksiin liittyvät erityispiirteet:
 - o Ionisoitunut kalsium tulee pyytää fS-Ca-ion (2019) –pyynnöllä. Seeruminäyte säilyy paremmin kuin plasmanäyte.
 - o Verikaasututkimusnäytteet voidaan perustelluissa tilanteissa ottaa ISLABin ulkopuolisessa sairaalalaboratoriossa. Terveyskeskusten näytteenotossa verikaasututkimusnäytteitä ei voida ottaa näytteen huonon säilyvyyden vuoksi (terveyskeskuksissa ei ole verikaasuanalysaattoreita).
- Tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet:
 - o Tutkimuspotilaita voi käydä eri näytteenottopisteissä siten, että he ovat saaneet ohjeistuksen tutkijalta ja/tai aluelaboratoriosta. Näissä tapauksissa jokaiseen näytteenottopisteeseen tiedotus on mahdotonta ja toiminta perustuu potilaan mukana oleviin ohjeisiin.
 - o Ohjeistuksen järjestäminen on kyseisestä tutkimusprojektista vastaavan tutkijan vastuulla
 - o Potilaalle annetaan tai lähetetään näytteenotto- ja näytteenkäsittelyohjeistus sekä tutkimuspyynnöt näytteenottoon mukaan otettavaksi
 - o Ohjeistukseen on liitettävä tutkijan ja/tai tutkimushoitajan yhteystiedot mahdollisia lisätietoja varten
 - o Epäselvissä tapauksissa laboratorio ottaa yhteyttä suoraan kyseessä olevassa näytteenotto- ja käsittelyohjeessa ilmoitettuun tutkimushoitajaan tai tutkijaan

Laboratoriotutkimuksiin valmistautuminen

Monet tekijät – kuten ruokailu, kahvi, alkoholi, tupakka ja ruumiillinen rasitus – vaikuttavat laboratoriotutkimusten tuloksiin. Laboratoriotutkimusohjekirjassamme (www.islab.fi -> Ohjekirja) on kerrottu jokaisen tutkimuksen kohdalla sen edellyttämät valmistautumisohjeet. Lisäksi paastoa vaativat tutkimukset on merkitty tutkimusnimikkeen etuliitteellä f (esim. fP-Kol).

Jotta potilaan olisi helpompi muistaa oikea valmistautuminen laboratoriotutkimuksiin, olemme tehneet potilasohjeen laboratoriotutkimuksiin valmistautumisesta (Liite 2). Ohje löytyy internet-sivuiltamme (www.islab.fi -> Ohjeita näytteenottoon -> Valmistautuminen laboratoriotutkimuksiin). Potilaan laboratorioskokeiden vaatima valmistautuminen ilmoitetaan rastitamalla sopivat kohdat ohjeessa (esim. Teistä otetaan verikoe, joka edellyttää paastoa). Tämä ohje olisi hyvä antaa potilaalle aina laboratoriotutkimuksia määrättäessä ja ohjattaessa potilas käymään näytteenottopisteissämme. Lisäksi voidaan tarvittaessa käyttää muita potilasohjeita (esim. Valmistautuminen sokerirasituskokeeseen). Lisätietoja voi kysyä soittamalla lähimpään ISLABin laboratorioon.

Kari Punnonen
toimitusjohtaja
johtava ylilääkäri

Jarkko Romppanen
apulaisylilääkäri

Jakelu

ISLABin aluelaboratorioiden johtajat, Internet.
Kuopion aluelaboratorio: KYSin osastot ja poliklinikat, PSSHP terveyskeskukset ja sairaalat, Intranet.